

Heimildir og notkun þeirra samkvæmt APA-staðli

Sigrún Tómasdóttir

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Efnið í dag

- Val á heimildum
- Lesmál
 - Tilvitnanir
 - Tilvísanir
- Heimildaskrá og sætin fimm
- Skráning heimilda
- Frágangur
 - Röð, tungumál, hástafir, skáletur...

HÁSKÓLI ÍSLANDS Sigrún Tómasdóttir 2015

Val á heimildum

- Frumheimildir
 - Niðurstöður
 - Lýsing
 - Hugmyndir
 - Kenningar
- Afleiddar heimildir
 - Vísað í millilið
 - Endursagnir

HÁSKÓLI ÍSLANDS Sigrún Tómasdóttir 2015

Að meta heimildir

- Skiptir heimildin máli fyrir viðfangsefnið?
- Áreiðanleiki
 - Höfundur
 - Vettvangur, birting
 - Vinnubrögð
 - Aldur
 - Afstaða til viðfangsefnis, hagsmunatengsl

HÁSKÓLI ÍSLANDS Sigrún Tómasdóttir 2015

Heimildir á neti – Varúð!

- Stundum lítið eða ekkert eftirlit með efni
 - Vefstjórn ritrýnir ekki efnið
 - Hver sem er getur sett hvað sem er á netið
- Höfundar ekki getið
 - Stundum flókið að hafa uppá höfundi eða ábyrgum aðila
- Leitarvélar vísa á ómarktækt efni
 - Úrelt efni
 - Nemendaritgerðir

HÁSKÓLI ÍSLANDS Sigrún Tómasdóttir 2015

Lesmál

- Tilvitnun - Efni sem tekið er úr heimild
- Tilvísun - Vísar til heimildar í heimildaskrá

Tilvitnun

Uppeldismál eru álitamál sem verður að taka alvarlega, auk þess eru þau oft hitamál og í eðli sínu pólitísk (Jón Torfi Jónasson, 2006, bls. 40).

Tilvísun

HÁSKÓLI ÍSLANDS Sigrún Tómasdóttir 2015

Tilvitnanir

- Í efni (óbein tilvitnun)
 - Upplýsingar eða efnisatriði sem fengin eru úr heimild og gert grein fyrir með eigin orðum
- Í orðalag (bein tilvitnun)
 - Texti er tekinn orðrétt upp úr heimild
- Í myndefni
 - Myndefni annarra höfunda og fræðimanna. Línurit, göf, töflur, teikningar, ljósmyndir...

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Óbein tilvitnun – tilvitnun í efni

- Algengasta notkun heimilda í fræðilegum skrifum
 - Eigin orð
 - Felt að efninu
 - Meginhugsun sú sama
 - Gæta þess að afbaka ekki eða breyta merkingu

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Bein tilvitnun – tilvitnun í orðalag

- Ólík notkun eftir fræðasviðum
- Textinn auðkenndur sérstaklega þannig að ljóst sé að um beina tilvitnun er að ræða.
- Ekki vitnað til orðalags annarra til að segja það sem höfundur vildi sjálfur sagt hafa

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Stuttar og langar tilvitnanir

- **Stutt** bein tilvitnun er afmörkuð með gæsalöppum: „Allar frásagnir hafa sögumann, rödd sem talar við okkur sem lesum og segir okkur frá“ (Silja Aðalsteinsdóttir, 1999, bls. 81).
- **Löng** bein tilvitnun er afmörkuð með inndrætti:

Fram yfir 1930 voru einungis skrifaðar stuttar sögur handa börnum á Íslandi og yfirleitt gefnar út nokkrar saman, ævintýri, bernskuminningar og hvunnðagsögur af ýmsum börnum eða með eitt barn sem aðalpersónu. Upp úr 1930 verður umtalsverð breyting á því, og má tengja þá breytingu við þjóðfélagsbrúnina og brúnina í bókmenntum okkar yfirleitt. (Silja Aðalsteinsdóttir, 1981, bls. 149)

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Tilvitnun í myndefni

- Vísa skal til myndefnis eins og allra annarra heimilda
- Línurit, göf, töflur, teikningar, ljósmyndir...

Myndefni er höfundarverk líkt og annað efni. Til að afrita eða nota verk annarra getur þurft að fá leyfi höfundar

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Tilvísanir

- Vísa úr lesmáli í heimildaskrá
- Gæta samræmis milli tilvísunar og heimildaskrár
 - Tilvísunin skal vísa lesanda á réttan stað í heimildaskrá
- Heimildir sem vísað er til eiga að vera í heimildaskrá, nema:
 - Munnlegar heimildir – klassísk verk – heil vefsvæði
- Í heimildaskrá eiga **ekki** að vera heimildir sem ekki er vísað til í ritmiðinni

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Tilvísun

(Nafn höfundar, ártal, bls. xx)
aðeins eftirnafn erlendra höfunda

Margir taka uppeldismál alvarlega og um þau er stundum deilt því þau eru í eðli sínu álitamál (Jón Torfi Jónasson, 2006, bls. 40)

← Nafn höfundar
 ← Ártal
 ← Blaðsíðutal
 ← Tilvísunarsvigi

HÁSKÓLI ÍSLANDS Sigrún Tómasdóttir 2015

Áhersla og staðsetning tilvísana

- **Áhersla á efni**
Rannsóknir á ritun öðluðust viðurkenningu í Bandaríkjunum á sjöunda og áttunda áratug 20. aldar og urðu fyrirmynd að skrifum Norðmanna um efnið (Dysthe og Hertzberg, 2007, bls. 10).
- **Áhersla á höfund**
Dyste og Hertzberg (2007, bls. 10) benda á að skrif Norðmanna um ritun hafi fyrst og fremst sótt til fordæmis Bandaríkjamanna sem fyrstir hófu rannsóknir á ritun til vegs og virðingar á sjöunda og áttunda áratug 20. aldar.
- **Áhersla á tímasetningu**
Árið 2007 bentu Dysthe og Hertzberg á að Norðmenn hefðu fyrst og fremst sótt fyrirmyndir til Bandaríkjanna þegar þeir sökkту sér í rannsóknir á ritun (bls. 10).

HÁSKÓLI ÍSLANDS Sigrún Tómasdóttir 2015

Áhersla og staðsetning tilvísana

- **Áhersla á efni**
Margir taka uppeldismál alvarlega og um þau er stundum deilt því þau eru í eðli sínu álitamál (Jón Torfi Jónasson, 2006, bls. 40).
- **Áhersla á höfund**
Jón Torfi Jónasson (2006, bls. 40) segir marga taka uppeldismál alvarlega og að um þau sé stundum deilt því þau eru í eðli sínu álitamál.
- **Áhersla á tímasetningu**
Í umræðum um menntamál árið 2006 benti Jón Torfi Jónasson (bls. 40) á að margir taki uppeldismál alvarlega og að um þau sé stundum deilt því þau eru í eðli sínu álitamál.

HÁSKÓLI ÍSLANDS Sigrún Tómasdóttir 2015

Staðsetning tilvísana

- **Tilvísun á EKKI alltaf að LOKA efni úr heimild**
– Þess vegna ekki í lok efnisgreinar
- **Tilvísun á að OPNA efni úr heimild.**
– Á eftir eða í upphafi fyrstu málsgreinar sem fengin er úr efninu

Yfirléitt ekki vandamál hjá reyndum höfundum sem notast við margar heimildir og taka lítið frá hverri.

HÁSKÓLI ÍSLANDS Sigrún Tómasdóttir 2015

Heimildaskrá og sætin fimm

- **Höfundarsætið**
- **Tímasætið** – Hver samdi verkið?
- **Titilsætið** – Hvenær birtist það?
- **Útgáfusætið** – Hvað heitir það?
- **Vefsætið** – Hvar er það?
- **Viðbótarupplýsingar**

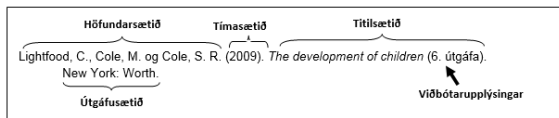
HÁSKÓLI ÍSLANDS Sigrún Tómasdóttir 2015

Heimildaskrá og sætin fimm

- **Prentuð heimild:**
Höfundarsæti. (tímasæti). Titilsæti. Útgáfusæti.
- **Heimild af neti:**
Höfundarsæti. (tímasæti). Titilsæti. Vefsæti
- Hvorki útgáfu- eða vefsæti þegar skráðar eru prentaðar greinar úr tímaritum
- Ýmsar viðbótarupplýsingar eru skráðar í sviga eða hornklofa þar sem við á

HÁSKÓLI ÍSLANDS Sigrún Tómasdóttir 2015

Sætin fimm

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Höfundarsætið.

- **Höfundur**
 - Finnegan, R.
 - Hanna Ragnarsdóttir.
- **Ritstjóri**
 - Humphreys, C. og Stanley, N. (ritstjórar).
 - Árni Böðvarsson og Bjarni Vilhjálmsson (önnuðust útgáfu).
- **Stofnun**
 - Mennta- og menningarmálaráðuneyti.
- **Titill**
 - *Basic history of immigration.*
 - *Cambridge advanced learner's dictionary.*

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Höfundarsætið.

- **Fullt nafn íslenskra höfunda**
 - Jóhanna Einarsdóttir.
- **Íslenskir höfundar erlendis...**
 - Jóhanna Einarsdóttir, Einarsdóttir, J. eða Einardóttir, J.
- **Eftirnafn og fyrsti stafur fornafns erlendra höfunda**
 - Dewey, J.

Aðeins eftirnafn í tilvísun (Dewey, 2000, bls. 45)

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

(Tímasetið).

- **Útgáfuár heimildar**
 - (2010).
- **Stundum nákvæmari dagsetning**
 - (2010, 4. maí).
 - (2019, vor).
- **Ef vantar dagsetningu**
 - (e.d.).
 - (í prentun).
- **Aðgreining verka**
 - (2010a), (2010b), (2010c) eftir stafrófsröð

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Titilsætið.

- **Óskipt titilsæti**
 - Bækur, skýrslur, vefsíður...
- **Skipt titilsæti**
 - Tímaritsgreinar, kaflar og greinar í ritstýrðum bókum, ritraðir...

Oftast skáletrað, ekki vefsíður eða efni úr stjórnsýslu.

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Óskipt titilsæti

- Eiríkur Rögnvaldsson. (2002, ágúst). Leiðbeiningar um ritgerðasmíð. Sótt af <http://notendur.hi.is/eirikur/ritun.htm>
- Guðmundur Þorvaldsson. (í prentun). *Um ljóð Tómasar Guðmundssonar*. Reykjavík: Verðandi.
- Hecht, T. (1998). *At home in the street* (10. útgáfa). New York: Cambridge University Press.
- Menntasvið Reykjavíkurborgar. (2006). *Greinargerð starfshóps um samstarf leik- og grunnskóla*. Reykjavík: Höfundur.

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Skipt titilsæti

Aaker, D. A. (1996). Measuring brand equity across products and markets. *California Management Review*, 38(3), 102–120.

Dockett, S., Einarsdóttir, J. og Perry, B. (2009). Researching with children: Ethical tensions. *Journal of Early Childhood Research*, 7(3), 283–298. doi:10.1177/1476718X09336971

Silja Aðalsteinsdóttir. (1999). Íslenskar barnabækur: Sögulegt yfirlit. Í Silja Aðalsteinsdóttir og Hildur Hermóðsdóttir (ritstjórar), *Raddir barnabókanna* (bls. 9–37). Reykjavík: Mál og menning.

Stefán Jökulsson. (2012). Læsi: Grunnþáttur í menntun á öllum skólastigum. Í Aldís Yngvadóttir og Sívía Guðmundsdóttir (ritstjórar ritraðar), *Ritröð um grunnþætti menntunar*. Reykjavík: Mennta- og menningarmálaráðuneytið og Námsgagnastofnun.

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Útgáfusætið.

Útgáfustaður: Útgáfufyrirtæki.

- **Útgáfustaður**
 - Borg, ekki land
 - Skrá fyrstu borgina sem kemur fram, ekki margar
 - Ekki ríki í U.S.A. nema borg sé óþekkt eða til aðgreiningar
- **Útgáfufyrirtæki**
 - Ekki rekstrarform (hf., ehf., Inc., Corp.)
 - Sleppa augljósum upplýsingum (~~Bókaútgáfan Bjartur, & Co, Wiley & sons~~)

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Vefsætið.

Í stað útgáfusætis rafrænna heimilda

- **DOI-númer**
 - doi:10.1177/1476718X09336971
 - **Vefslóð**
 - Sótt af www.vefsetur.hi.is/ritver
 - Ekki bæta við tákni
 - Ekki enda á punkti
- Almennt þarf ekki að taka fram hvenær efni er sótt af vef.

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Viðbótarupplýsingar

- **Í höfundarsæti**
 - (ritstjóri), (annaðist útgáfu), (safnaði saman)...
- **Í titilsæti**
 - Tegund heimildar [hljóðbók], [bæklingur]...
 - Um útgáfu (2. útgáfa)
 - Um þýðanda (Gunnar Ragnarsson þýddi)
 - Um tegund ritgerða (óútgefin meistararitgerð)
- **Í útgáfusæti**
 - Um frumútgáfu (frumútgáfa 1938).
 - Tilvísun 1938/2000

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Frágangur

- Uppsetning og röð heimilda
- Tungumál
- Hástafir
- Skáletur
- Gæsalappir
- Skammstafanir

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

Uppsetning og röð heimilda

- Stafrófsröð
- Mörg verk sama höfundar – tímaröð, elsta fyrst
- Mörg verk sama höfundar, frá sama ári – aðgreint með a, b, c... eftir stafrófsröð
 - Greinir hefur ekki áhrif á stafrófsröð
- Höfundur einn á undan heimildum höfundar með öðrum

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Sigrún Tómasdóttir 2015

<h3>Tungumál</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Heimildaskrá skal vera á því tungumáli sem verkið er skrifað á • Erlendar borgir íslenskaðar ef þær hafa íslenskt heiti • Ekki nota & þegar taldir eru upp höfundar í heimildaskrá 	<h3>Hástafir</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Í heitum bóka, bókakafla og tímaritsgreina í fyrsta orði, á eftir tvípunkti í sérnöfnum • Í heitum erlendra tímarita í sérnöfnum og orðum sem eru fjórir stafir eða lengri ef undanskildar eru forsetningar, samtengingar
--	--

HÁSKÓLI ÍSLANDS
Sigrún Tómasdóttir 2015

<h3>Skáletur</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Titlar bóka og tímarita • Heildartitill verks skáletraður í titilsæti • Það sem er skáletrað í heimildaskrá, er skáletrað í lesmáli • Nýtt lykilhugtak í fyrsta sinn sem það kemur fyrir • Tölfræðitákn í lesmáli 	<h3>Gæsalappir</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Gæsalappir í titlum heimilda haldast óbreyttar í heimildaskrá • Afmarka titla greina og kafla í lesmáli • Afmarka stuttar orðréttar tilvitnanir • Afmarka vafasama orðmynd eða slettu
---	---

HÁSKÓLI ÍSLANDS
© Sigrún Tómasdóttir 2014

Skammstafanir

- **Algengar skammstafanir í heimildaskrá**
 - bls. blaðsíða/-ur
 - e.d. engin dagsetning
 - o.fl. og fleiri
 - ritstj. ritstjóri / ritstjórar
- **Forðast skammstafanir á stofnunum og titlum**
- **Geta haft fleiri en eina merkingu**
 - s.s. „svo sem“ eða „sama sem“

HÁSKÓLI ÍSLANDS
Sigrún Tómasdóttir 2015

Takk fyrir mig !

skrif.hi.is/ritver

HÁSKÓLI ÍSLANDS
Sigrún Tómasdóttir 2015
